

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในชุมชนผู้ติดเชื้อ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ในช่วงเวลา 2 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2545 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 109 ราย โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้ คือ เป็นสมาชิกชุมชนผู้ติดเชื้อในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทย มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ และยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับประเมินคุณภาพชีวิต (สุลัดหา ยิ้มแย้ม, 2544) ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาได้ค่าดัชนีจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านและได้การคำนวณหาดัชนีความตรงของเนื้อหา (content validity index) ได้เท่ากับ 0.88 (สุลัดหา ยิ้มแย้ม, 2544) การหาความเชื่อมั่น (reliability) สำหรับแบบประเมินคุณภาพชีวิตนั้นได้รับการตรวจหา ความเชื่อมั่นกับกลุ่มประชาชนทั่วไป ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของคอนนาค เท่ากับ 0.96 (สุลัดหา ยิ้มแย้ม, 2544) และผู้ศึกษาวิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพชีวิตนี้ไปใช้กับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในเขต อำเภอเถิน และอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ราย แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ คอนนาค เท่ากับ 0.86 แล้ว นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ใช้ t-test และ One-Way ANOVA เป็นต้น

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาทางด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนา ทั้งในอดีตและปัจจุบันอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง และเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ประมาณ 3 เท่า และกลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 30 - 39 ปี และมีอายุเฉลี่ย 33.16 ปี และ

ประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดมีสถานภาพสมรสหม้าย การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 65.14 ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัวของตนเองและลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 70.64 ยังสามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 69.72 โดยมีรายได้ส่วนตัวไม่เกิน 2,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 63.30 และรายได้ของครอบครัวไม่เกิน 11,834 บาทต่อเดือน ร้อยละ 91.74 และส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 69.72

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมหรือของกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าทุกรายได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมผู้คิดเชื้อเอคส์ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง และได้เข้าร่วมกิจกรรมของชมรมโดยมีการพบกลุ่มและประชุมกลุ่มทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ในการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กร ส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือทางด้าน กองทุนเบี้ยยังชีพ กองทุนการศึกษาสำหรับบุตร กองทุนฉุกเฉิน และกองทุนส่งเสริมอาชีพจากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดลำปาง กองทุนเอคส์ประจำหมู่บ้าน หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างอยู่อาศัย ส่วนการช่วยเหลือทางด้านสวัสดิการรักษายาบาล พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งสิทธิในด้านสวัสดิการรักษายาบาลจะเป็นบัตรประเภทผู้มีรายได้น้อย (บัตร สปร.) ร้อยละ 43.12 และบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง 30 บาท) ร้อยละ 38.53 และหน่วยงานที่ช่วยเหลือทางด้านนี้ส่วนใหญ่คือ กระทรวงสาธารณสุข

2. ผลการศึกษาทางด้านคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า คุณภาพชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 19.78$, S.D. = 3.67) และคุณภาพชีวิตรายด้าน ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ คุณภาพชีวิตด้านครอบครัว ($\bar{X} = 22.00$, S.D. = 4.10) คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพและการทำหน้าที่ ($\bar{X} = 20.25$, S.D. = 4.69) คุณภาพชีวิตด้าน จิตใจ/วิญญาณ ($\bar{X} = 19.17$, S.D. = 4.78) และคุณภาพชีวิตด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 18.71$, S.D. = 2.96) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าคุณภาพชีวิตด้านครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด และคุณภาพชีวิตด้านสังคมและเศรษฐกิจ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผลการศึกษาครั้งนี้พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการเงิน ได้แก่ การประกอบอาชีพหรือการมีงานทำ รายได้ (ทั้งรายได้ส่วนบุคคลและรายได้ของครอบครัว) รายจ่ายของครอบครัว และหนี้สินของครอบครัว เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำเอาผลการศึกษาไปใช้

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่เป็นสมาชิกชมรมผู้ติดเชื้อในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ได้แก่ ปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ/การทำงาน ด้านรายได้ ทั้งรายได้ส่วนบุคคลและรายได้ของครอบครัว ด้านรายจ่ายของครอบครัว และทางด้านหนี้สินของครอบครัว โดยปัจจัยดังกล่าวนี้ ได้มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและต่อคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ ผลของการศึกษานี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้มีชีวิตความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี เนื่องจากว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี ตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชนและสังคมเป็นอย่างดี ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางการทำงานต่อบุคลากรและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการควบคุมและการป้องกันโรคเอดส์ รวมทั้งการพัฒนา การสนับสนุนและการช่วยเหลือโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสังคมและเศรษฐกิจ แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับโรคเอดส์ จึงควรให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านกองทุนส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการสนับสนุนให้กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ให้มีบทบาทในสังคมโดยการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งและขยายชมรมหรือเครือข่ายให้มากยิ่งขึ้นด้วย โดยเน้นให้เกิดความมั่นคงถาวร ต่อเนื่อง และมีความความยั่งยืนตลอดไป

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ เช่น หน่วยงานประชาสัมพันธ์ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) โรงพยาบาล สถานีนามัย โรงเรียน เป็นต้น ควรมีความตระหนัก โดยเน้นการประสานงาน ประสานแผนงาน ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับโรคเอดส์ให้มากยิ่งขึ้น โดยการบูรณาการแผนเป็นแบบองค์รวม ในการวางแผนงาน/โครงการ กิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและการป้องกันโรคเอดส์ และการจัดบริการทางการแพทย์และสังคมสำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เน้นความครอบคลุมทั้งมิติทางด้านร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ สังคมและเศรษฐกิจ มากยิ่งขึ้น

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชากรผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ ในแต่ละระยะของการดำเนินของโรค เนื่องจากระยะเวลาที่แตกต่างกันอาจมีผลให้คุณภาพชีวิตแตกต่างกันได้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การวางแผน รวมถึงรูปแบบในการปฏิบัติงานและการบริการที่เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ได้อย่างแท้จริงและอย่างถูกต้อง
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ระหว่างกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและกลุ่มที่อาศัยอยู่ในชนบท ทั้งในกลุ่มที่เข้าชมรมและไม่เข้าชมรม เพื่อจะได้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ถูกต้องและอย่างครอบคลุม